

verheffing ondergaat al dat water de gedaanteverandering. Het verdunt, valt uiteen, vervluchtigt, vernevelt. Er ontstaat een immense schil van zacht glinsterend vocht. Deze vormt een kring die als een grote boog de met water bedolven aarde beneden samen met de lucht daarboven omspant, een kring van damp. Hemel & aarde, die tot dusver nog een amoebe, een vormeloze brei was, krijgt een gave ronde vorm, het wordt een toverbal, een parel. Het plaatje dat we tot op dit moment van de vertelling voor ons hadden was dat van een onbestemde kleddernatte blubberbrok zo groot als de wereld, die bij tijden door een toverachtig schijnsel van nergens wordt uitgelicht – dag dag – en op andere momenten aan de duisternis wordt prijsgegeven – dag nacht. Maar nu groeit uit dat immense modderbad zomaar een flexibele bescherm laag.

De vorm die de wereld inmiddels in het Bijbelse scheppingsverhaal heeft ontvangen is herkenbaar voor alle mensen in alle eeuwen waarin de grote culturen zich hebben ontwikkeld. Want ook de mens in de Oudheid wist al van de bolvorm van de aarde. Toen het Bijbelse scheppingsverhaal als geschrift verscheen was waarschijnlijk al bekend dat de aarde een bal is. Men kende het verschijnsel van het verre schip waarvan je eerst de mast en later pas de romp ziet. De verklaring die men daarvoor gaf, namelijk de bolvorm van de aarde, is uiteraard niet veel jonger dan het verschijnsel van het opdoemende schip zelf. Maar zelfs als men niet beter wist dan dat het grondvlak van de aarde plat was, de hemel erboven was sowieso rond. Men beleefde vroeger de natuur veel meer als een eenheid dan wij gewend zijn. Wij denken individueel en gefragmenteerd, maar toen dacht men collectief en holistisch. Ook hemel & aarde was voor het besef van de mensen van toen veel meer een eenheid dan het voor ons is. Wij zijn gewend geraakt aan het uiteenrijten van alle dingen in de natuur, om ze afzonderlijk te kunnen onderzoeken. In het besef van toen was alles veelmeer met elkaar verbonden. De wereld als zodanig werd daardoor sowieso als rond ervaren, zelfs bij het idee van een platte aarde, omdat de hemelkoepel er een onlosmakelijk geheel mee vormde. Als eenheid was alles rond voor het besef, in alle tijden. Het is verder niet van doorslaggevend belang, over de vorm van hemel & aarde wordt in het oerverhaal niet alles gezegd. Zo precies krijgen

we het niet op een briefje. In het scheppingsverhaal wordt de bolvorm van de aarde hoe dan ook niet verstoord.

We hebben het over 'zwaar', over 'naar beneden vallen'. De zwaartekracht doet zijn intrede in het verhaal. Maar die wordt niet met name genoemd. Net als de tijd en de ruimte is ook de zwaartekracht geen eigen onderwerp van gesprek in het oerverhaal. Slechts de werking ervan wordt gesuggereerd, en dan nog meer voor de fantasie dan voor het letterlijke verhaal.

## Een bovenmaats ruimtepak

Voor de tweede keer vindt er een benoeming plaats. Er is een gewelf uitgehamerd in de ruimte boven de aarde en aan dat gewelf wordt de naam 'hemel' gegeven. De Schepper heeft in die donkere ruimte boven het aardewater een holte geklopt, als een koperslager of iemand die auto's uitdeukt. Dat is beeldspraak. Er is niet echt gewerkt met metaal, maar de 'uitgeklopte' holte is wel stabiel en solide en vol met lucht, en hij schraagt een fragiel dak van verstoven vloeibaarheid. De aarde is nu voor het eerst zichtbaar uitgebreid. De lucht is uit het kolkende gebruik omhooggestegen, houdt de waterdampschil op zijn plaats en wordt er zelf ook mee verzadigd. De aarde heeft de hemel gebaard. De hemel is uitgerold en opgeblazen als een luchtballon. Nu is pas werkelijk sprake van de eenheid hemel & aarde. Het is alsof de blauw-wit-bruine bal begint te ademen. Hij lijkt te leven hoewel er nog geen leven is. De aarde heeft een broze uitbouw gekregen. De hemel presenteert zich als een gesluisde bruid die klaar is om leven voort te brengen. Hemel & aarde vormt nu een prachtig koppel, van boven net zo nat als beneden en vruchtbaar tot de laatste korrel en druppel. Het duurt nog even maar het leven komt eraan. Het zal veilig kunnen gedijen omdat de hemel een bufferzone vormt tegen de dood die daarbuiten van alle kanten naar binnen gluurt. Het bovenmaatse ruimtepak is bijna klaar. God schept de wereld midden in de Zwarte Dood.

Leven is niet normaal. Het moet zich handhaven tegen een heelal dat uit is op haar verdelging. En zelfs op aarde, binnen de bescherming van het

vochtige ei dat hemel & aarde vormt gaat leven nooit vanzelf. Je moet eten. Als je niks inwendig verbrandt verschrompelt je lijf en ga je dood. Maar dat leven komt er toch aan, tegen alle natuurwetten in. Want de scheidingswerkelijkheid is inderdaad dodelijk. Zij volgt de entropie, de wet van de vergankelijkheid die ons onbewogen vertelt dat uiteindelijk het hele heelal naar de verturving gaat zodat aan het eind alleen stof, sintels en ijzeren ballen zullen overblijven waaruit geen snippertje licht meer straalt.

De schepping hoeft er ook niet eeuwig te zijn. Eenmaal zal de Schepper de eeuwigheid als een deken over de schepping heen leggen. Het leven wordt dan 'met onvergankelijkheid bekleed'. God slaat zijn tent op onder de mensen, het nieuwe Jeruzalem daalt op aarde neer. Er zal geen zee meer zijn. Het licht zal zijn tijdelijke gevangenschap weer verlaten en ontkoppeld worden van zijn dragers. Zon en maan zullen verdwijnen of fungeren als figuranten, monumenten in het museum van de tijd, hemeltekenen van een sterfelijk verleden. Het licht is niet meer afhankelijk van ze. God zelf zal ons licht zijn. Dit laatste glorieuze gebeuren waar God 'alles en in allen' zal zijn en dat voor eeuwig, wordt niet met zoveel woorden verteld in het oerverhaal. Maar eigenlijk wel met wat minder woorden. Het zit erin verpakt. Noem het de kunst van het weglaten. Want: wat heeft de Eeuwige aan een tijdelijke creatie? Wat moet Hij met oude mensen en dingen die voorbijgaan? Wij zijn bedoeld voor de eeuwigheid. God kan zich een schepping die weer verdwijnt veroorloven omdat Hij de eeuwige jeugd in zichzelf heeft en ook aan ons kan schenken. Hij hoeft niet ergens op aarde een bron van de eeuwige jeugd te verstoppert zodat de geluksvogels die hem vinden voor eeuwig mazzelen. God geeft die eeuwige jeugd eenmaal zomaar weg. Zoals Hij in het oerverhaal het leven uitdeelt, zal Hij eenmaal aan het einde van de geschiedenis het eeuwige leven uitdelen. Hemel & aarde in het licht, hemel & aarde in het donker. Het is de tweede dag van de ruimtetijd en de zwaartekracht geweest.